

3T Tanım Tenkit Teori Description Critique Theoria

Examining The Relationship Between Spiritual Orientation And Parental Attitudes in Women Kadınlarda Manevi Yönelim ve Anne Baba Tutumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

Zeynep Zehra Durgun^{1*}

¹ İstanbul Sabahattin Zaim University, Spiritual Counselling and Guidance Department, İstanbul/Türkiye| <https://ror.org/00xvwpq40>
<https://orcid.org/0009-0001-5602-8550>, durgun.zeynep@std.izu.edu.tr
 İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, Manevi Danışmanlık ve Rehberlik Anabilim Dalı, İstanbul/Türkiye| <https://ror.org/00xvwpq40>
<https://orcid.org/0009-0001-5602-8550>, durgun.zeynep@std.izu.edu.tr
 * Corresponding author

Research Article

History

Received: 20/09/2023
 Accepted: 21/12/2023
 Published: 27/12/2023
 Pub Date Season: December

Plagiarism

This article has been reviewed by at least two referees and scanned via a plagiarism software.

Copyrights & Licensing

The authors own the copyright of their work published in the journal and their work is published under the CC BY-NC 4.0 licence.

Ethical Statement

It is declared that scientific and ethical principles were complied with during the preparation of this study and all the studies utilised are mentioned in the bibliography.

Conflicts of Interest

No conflict of interest declared.

Financial Support

No external funding was used to support this research.

Citation

Durgun, Z. Z. (2023). "Examining The Relationship Between Spiritual Orientation And Parental Attitudes in Women". *Description Critique Theoria*, 1: 1-14.

Abstract

When a person is born, he is shaped according to the family he is in. Their first teachers were their parents. The attitudes of these teachers while raising their children bear traces that will affect the lives of their children. Parental attitudes include all interactions between parents and children. The individual applies what he has learned from his parents' attitudes when he is alone with the problems he experiences. Faulty attitudes of parents disrupt the healthy development of the individual. One of the areas that was disrupted was spirituality. It is very important that spirituality has been examined as an important influence in psychology recently. It has been observed that the physical and spiritual change and evolution of human life has an important place in various psychology, medicine and psychiatry studies, where spirituality and religious teachings are influential. The effects of democratic parental attitudes, authoritarian parental attitudes, and protective/demanding parental attitudes, which are considered as parental attitudes, on the psychological development of young people have been the subject of research. Religion aims to create the ideal human type by shaping people in line with the teachings sent by them of their own free will. As a natural result of this, parental attitudes are realized in people who believe in the same religion, manifesting themselves in the values, thoughts, attitudes and behaviors formed by their personality traits and religious beliefs. In the study, the relationship between women's orientation towards spirituality and parental attitudes was examined. Using the parental attitude scale and the spirituality scale together on women made the study different from others. Spiritual counseling tries to create a stronger spiritual orientation for the individual by affirming the wrong attitudes in parents. In this study, the relational screening method, one of the types of quantitative research, was used. 'Spirituality Scale', 'Parental Attitudes Scale' and 'Personal Information Form' prepared to obtain demographic information were used as data collection tools in the study. As a result of the research, it was found that there was a statistically significant relationship between spirituality and child-rearing attitudes in 387 women; A significant correlational relationship was observed between the sub-dimensions of the Spirituality Scale and the Parenting Attitude Scale in some sub-dimensions.

Keywords: Spirituality, Spiritual Counseling, Parental Attitudes, Woman, Family.

Araştırma Makalesi**Süreç**

Geliş: 20/09/2023

Kabul: 21/12/2023

Yayın Tarihi: 27/12/2023

Yayın Sezonu: Aralık

Benzerlik

Bu makale, en az iki hakem tarafından incelenmiş ve intihal yazılımı ile taranmıştır.

Telif Hakkı & Lisans

Yazarlar dergide yayınlanan çalışmalarının telif hakkına sahiptirler ve çalışmaları CC BY-NC 4.0 lisansı altında yayımlanmaktadır.

Etik Beyan

Bu çalışmanın hazırlanma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyulduğu ve yararlanılan tüm çalışmaların kaynakçada belirtildiği beyan olunur.

Çıkar Çatışması

Çıkar çatışması beyan edilmemiştir.

Finansman

Bu araştırmayı desteklemek için dış fon kullanılmamıştır.

Atıf

Durgun, Z. Z. (2023). "Kadınlarda Manevi Yönelim ve Anne Baba Tutumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi". *Tanım Tenkit Teori*, 1: 1-14.

Öz

İnsan dünyaya geldiğinde içinde bulunduğu aileye göre şekillenmektedir. İlk öğretmeni ebeveynleri olmuştur. Bu öğretmenlerin çocuklarını yetiştirirken sergiledikleri tutumları, çocuklarının hayatlarını etkileyecek izler taşımaktadır. Anne-baba tutumları; anne-baba-çocuk arasındaki bütün etkileşimlerini kapsamaktadır. Birey anne-babasının tutumlarından öğrendiklerini yaşadığı sorunlarla baş başa kaldığında uygulamaktadır. Anne-babanın hatalı tutumları bireyin sağlıklı gelişimini sekteye uğratmaktadır. Sekteye uğrayan alanlardan birisini de maneviyat oluşturmıştır. Maneviyatın son zamanlarda psikolojide önemli bir etki olarak incelenmesi oldukça önemlidir. İnsan yaşamının fiziki ve ruhsal değişim ve tekamülü maneviyatın ve dini öğretilerin tesiri olduğu çeşitli psikoloji, tıp, psikiyatri çalışmalarında önemli bir yer tuttuğu müşahade edilmiştir. Ebeveyn tutumları olarak ele alınan demokratik anne-baba tutumu, otoriter anne-baba tutumu, koruyucu/istekçi anne-baba tutumu gençlerin manevi gelişimlerini etkilediği araştırmalara konu olmuştur. Din, insanları kendi hür iradeleriyle gönderdiği öğretiler doğrultusunda şekillendirerek ideal insan tipini oluşturmayı hedefler. Bunun doğal sonucu olarak aynı dine inanan insanlarda, kişilik özellikleri ile dini inançların oluşturduğu değerler, düşünceler, hal ve davranışlarda kendini göstererek ebeveyn tutumları gerçekleşir. Çalışmada kadınların maneviyata yönelimleri ile ebeveyn tutumları arasındaki ilişki incelenmiştir. Kadınlar üzerinden anne baba tutumları ölçeği ile maneviyat ölçeğinin beraber kullanılması çalışmayı diğerlerinden farklı kılmıştır. Manevi danışmanlık ebeveynlerdeki yanlış tutumları olumlayarak bireye daha sağlam bir manevi yönelim oluşturulmaya çalışmaktadır. Bu çalışmada nicel araştırma çeşitlerinden ilişkisel tarama yöntemi kullanılmıştır. Çalışmada veri toplama aracı olarak 'Maneviyat Ölçeği', 'Ana Baba Tutumları Ölçeği' ve demografik bilgi elde etmek için hazırlanmış olan 'Kişisel Bilgi Formu'na yer verilmiştir. Çalışma sonucunda 387 kadında maneviyat ile ana baba tutumları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki olduğu; Maneviyat Ölçeği ve Ana Baba Tutum Ölçeğinin alt boyutları arasında da bazı alt boyutlarında anlamlı korelasyonel ilişki gözlenmiştir.

Anahtar kelimeler: Maneviyat, Manevi danışmanlık, Ebeveyn tutumları, Kadın, Aile

Giriş

Aileyi oluşturan kadın ve erkek bireysel farklı ve benzer özellikleri olmasına rağmen birbirlerini tamamlayıcı unsurlara sahiptir. Mutlu bir evliliği yaşayabilmek sadece bireysel değil aynı zamanda toplumsal mutluluğu beraberinde getirmektedir. Çocuk Hakları Evrensel Bildirgesinde “Çocuğa beden, zihin, ahlak ve özgürlük içinde gelişebilmesi için yasalarla ve başka imkanlarla kolaylıklar sağlanmalıdır” şeklinde belirtilmiştir. Bu bağlamda sağlıklı bir aile yapısı oluşturanın temelini mutlu ve huzurlu bir ebeveyne sahip olmakla elde edileceği vurgulanmıştır. Ebeveynler, çocuklarını kendi otokontrollerini sağlayabilen, kendine ve etrafındakilere karşı saygısı yüksek kişiler olarak büyütme, çocuklarıyla kuracakları iletişim diline bağlıdır. Aile içinde iletişimin en önemli adımı önce karşısındakine kulak vermek daha sonra onu anlamaya çalışmaktan geçer (Canatan ve Yıldırım, 2011: 145–149).

Dinleme ebeveyn ile çocuk etkileşimini kolaylaştırır. Sevgi ve güvenin hâkim olduğu bir ortamda büyüyen çocuklar etraflarına da güveni ve sevgiyi aşılayan birer yetişkin olacaklardır. Ebeveynler çocuklarını büyütürken çocuk yetiştirme tutumlarını kullanırlar. Ebeveyn ve çocuk davranışları arasındaki etkileşimi konu edinen araştırmalarda, çocukta olumlu duygusal, zihinsel ve sosyal gelişmeye yol açan davranış örüntüsünün baskıcı olmayıp hoşgörülü ve esnek davranabilen anne babalar ile gerçekleşeceğini göstermiştir. Tam tersi ailesinde katı kurallar hâkim olup baskıcı bir aile ortamında büyüyen çocuklarda ise kendini ve çevresini denetleyemeyen, doyumsuz, sevgi açlığı çeken, agresif davranışlar gözlemlenmektedir (Baltaş, vd., 2011: 116–124).

Ebeveyn tutumlarının çocuk üzerindeki tesiri, inkar edilemez bir gerçeklik olarak karşımıza çıkmaktadır. Nitekim insanoğlunun içine doğduğu yaşam hakkında zihinsel, eylemsel ve duygusal olarak tecrübe kazandığı ilk rol modelleri, anne ve babadır. Bu çerçevede ebeveynler, din dâhil bireyin hayatına etki eden tüm olgulara yönelik duygusal bir alt yapı oluşturmaktadır (Hacıkeleşoğlu, 2020:3). Aile içi ilişkiler ve ebeveyn tutumları, çocuğun psiko-sosyal tekamülü için yaşamsal bir öneme sahiptir. Bireyin sağlam ve uyumlu bir kişilik ile toplumda var olabilmesi, büyük oranda yetiştiği aile ortamının mahiyetine bağlıdır. Ebeveyn tarafından çocuğa verilen sevgi odaklı bir tutum döngüsü onların şahsiyetlerine, kişilik algılarına ve etrafındaki insanlarla olan ilişkilerine kadar uzanan bir tesir alanına sahiptir (Kaya, 1997: 194-204). Ebeveyn davranışının çocuklar üzerindeki etkisini araştıran Evirgen (2010:48-50)’e göre ebeveyn-çocuk ilişkisinde iki ana kapsam olduğunu ifade etmektedir. İlk olarak ifade edilen unsur ebeveynlerin çocuklarına olan tutumlarında sıcaklık ve duyarlılık olup olmadığı yönündedir (ilgili veya ilgisiz ebeveynlerin çocukları ile kurduğu ilişki neticesinde olumlu ya da olumsuz davranış geliştirme). İkinci olarak ise ebeveynlerin çocuklarının yaşamlarında kurdukları kontrolün seviyesi ile ilgilidir (aşırı kontrolcü, aşırı serbest veya işbirlikli gibi).

Yavuzer (2003:130), hoşgörülü-demokratik ailelerde yetişen fertlerin toplum içerisinde daha aktif, girişken, düşüncelerini rahatlıkla söyleyebilen olduklarını ifade etmektedir. Bu bireylerin otokontrolleri daha erken yaşlarda gelişmektedir. Bunun tam tersi aile yapılarında katı denetimli ebeveynlerin yetiştirdiği fertler daha saldırganlıkları ve karşı çıkmaları ile kendilerini zorla kabul ettirdikleri, kendilerini ifadede de zorlandıklarını söylemektedir. Tutarsız ortamda büyüyen çocuklarda bağımlı kişilik yapısı gözlenmektedir. Ebeveynin çocuklarına karşı tutumları onların hem kişiliğini hem de sosyal gelişimlerinde farklı biçimlerin oluşmasına sebep olmaktadır. Tarhan’ın (2018:125) “Son Sığınak Aile” adlı kitabında yazar Mark Twain’in “Aile toplumun özüdür. Onu tahribe yönelen her şey toplumun tahribine yönelmiş demektir” sözünden bahsetmesi ailenin toplum için çok önemli bir yere sahip olduğunu göstermektedir.

1.Kavramsal Çerçeve

1.1. Maneviyat

Maneviyat kavramı Türkçeye Arapçadan geçmiş bir kavram olup farklı tanımlamaları içermektedir. Bunları inceleyecek olursak; “soyut, maddi olmayıp gönül tarafından idrak edilen, inanmak ile ilgili olan” (Püsküllüoğlu, 2004: 657). Türk Dil Kurumu’na göre ‘Maddi olmayan, manevi şeyler’; ikinci tanımında ise ‘İnanç, ahlak, erdem vb. değerler bütünü’; üçüncü tanımında ise ‘Karşılaşılan zorluk ve tehlikeler karşısında inanç ve ahlaki değerlere bağlılıktan doğan dayanma gücü’ olarak verilmiştir(www.sozluk.gov.tr,2023).

Cambridge (2021) sözlüğüne göre spirituality kavramı olarak hayatın maddesel kısımlarından ziyade, dini boyutundaki yoğun hissiyat ve inançları kapsayan nitelik anlamında kullanılmıştır.

Jung (1998) “Psikoloji ve Din” adlı eserinde insan özünde maneviyatın ve dinin ciddi bir yeri olup kişinin kapsayıcı olmasını sağlayan bir yeri olduğu, aksi halde maneviyatı dikkate almayan bakış açılarının eksik olduğunu ileri sürmüştür.

Maneviyatla ilgili yapılmış çalışmalara bakıldığında, din ve maneviyat iki farklı kavram olarak ele alındığı görülmektedir. Aynı zamanda, iki farklı kavramında birbirini desteklediği durumların olduğu dikkati çekmektedir. Din daha çok toplumsal ve ferdi sınırları, kuralları tertipleyen olarak görünürken; maneviyat ise daha çok bireyin mana arayışı, yaşama bakışı, bireysel tecrübeyi, bilinç üstü duyarlılığı kapsamaktadır. Maneviyat, mukaddesin arandığı, fertlerin yaşamlarında mukaddes olarak kabul ettikleri şeyleri değiştirmek için arayışa girdikleri, bu arayışın da dini çerçevede veya daha geniş bir çerçevede olsun bireyin maneviyata ihtiyaç duymasının sonucudur (Şirin, 2018: 1290). Sayar (2017:78)’a göre batı psikolojisi insanın manevi yönünü ihmal etmiş, onu ya inkar ya da hastalık derecesinde saymıştır. Psikoloji dine karşı tarafgirlik, dinin öğretilerine karşı peşin hükümlü ve söylemlerini patolojik bir vaka olarak ele almaktadır. İnsan alemin özünü ve bu özdeki mana kavrayışını yeniden keşfe çıkmakta, maneviyatı yeniden keşfetmektedir. Psikoloji alanında maneviyatın her alanda olumlu etkileri olduğunu söyleyen Gordon Allport, Abraham Maslow, Erich Fromm ve Eric Erikson gibi önemli psikologlar bulunmaktadır (Aydın, 2004: 19). Aile ve din kurumunun her zaman birbirini etkilemiş, dini inançlar ve değerler nesilden nesile aktarılmıştır. Dini tercihlerde ebeveyn etkisi veya anne etkisi belirgin olarak görülmektedir (Müftüler, 2016: 94).

Bu bağlamda manevi danışmanlığın ne olduğunu MYK (2019) ‘Danışanların inanç dünyalarının hayatlarına etkilerini bilmelerine yardımcı olma sürecini; danışanların din veya maneviyatla ilişkilendirdiği sorunlarıyla başa çıkmalarında bütüncül bir yaklaşımla modern danışma teknikleri ile dinî ve manevi yöntemleri birlikte kullanan; problemi konusunda danışanların hedeflerine ulaşmalarını sağlamak maksadıyla yapılan danışmanlık hizmeti’ olarak tanımlamaktadır. Gürsu (2022:29) ‘Manevi Danışmanlık, bir din ve inanç desteğidir. İnsanların acılı, sıkıntılı, üzüntülü, korkulu, yalnızlık ve ümitsizlik hallerinde, ani değişimlerle gelen kriz durumlarında, onların yanında olmak; onlara din ve inanç açısından destek olabilmek, varsa soru ve sorunlarına danışmanlık etmek; adet ve ibadetlerini yerine getirmelerinde rehberlik, varlıklarında bir mana, hayatlarında yeni bir anlam verebilmede eşlik edebilmektir.’ şeklinde ifade etmektedir.

2. Anne Baba tutumları

Anne Babanın genel olarak tutumları “Demokratik, Otoriter, Aşırı koruyucu ve ilgisiz olarak sıralanmaktadır”. Bu tutumlar dışında da ifade edilenler olmaktadır (Kaya,1997:197). **Demokratik anne-baba tutumu:** Karşılıklı anlayışa dayanan bu tutum ebeveynlerde en ideal tutumdur. Burada yetişen birey güven verici, destekleyici, normal sınırlarda yetişmiştir. Çocuk olduğu gibi kabul edilir. Ailede sevgi, şefkat, merhamet, ilgi, yetenek ön planda olup çocuk

ihtiyaçlarına göre şekil alır. Burada samimiyet, içiçelik, gerginlikten uzak bir hal vardır. Bu ailede yetişenler ergenliklerini daha sakin ve fırtınasız yaşamaktadır (Erdil,1991:53; Yörükoğlu, 1998:152-154; Kaya,1997:197-198). Bu tutuma sahip ebeveynler birbirleriyle iyi bir iletişime sahip olduğu gibi, çocuklarını da bir birey olarak kabul etmiştir. Fiziksel bir şiddet uygulamadan, davranışlarının azalması için mahrum bırakma veya istenen davranışın artması yönünde ödül yöntemini kullanmaktadırlar. Bu tür aile ortamında yetişen çocuklar kendine özgüvenli, girişken, sorumluluk sahibi, başka insanlara saygılıdır. Sosyal bir birey olarak toplumda var olmaktadır (Kulaksızoğlu, A.1997:118-120).

Aşırı kollayıcı anne-baba tutumu: Ebeveynler çocuklarına aşırı düşkünlerdir. Aşırı özverilidirler, Çocuklarının her istediği olur. Ebeveynler çocukları için yaşar, onları gözlerinin önünden ayırmak istemezler. Bu grupta yetişen bireylerde, özgüvenleri düşük, çekingen, zayıfsılık, kişilik yapısındadır. İlişkilerinde az verip çok karşılık beklerler, disiplinsiz bir ebeveyn profili oluşur (Kinter,2015:16).

Ebeveyn tutumları farklılık göstermekle beraber Aydın (2005:31-40) başlıca tutumları şöyle sıralamaktadır:

İlgisiz anne baba tutumu: Bu tutum gevşek anne baba tutumudur. Çocuğuna karşı ilgisiz, sevgisiz, duyarsızdır. Çocuklar kindar, kavgacı, isyankâr, saldırgan, suça eğilimli, güvensizdir.

Baskıcı anne baba tutumu: Sürekli kontrol altında tutan, kurallara istisnasız uymasını bekleyen ebeveyn tutumudur. Yatması, kalkması, uyuması, çocuk için düzeni ve saatli olması gerekirken şartlar neyi getirirse getirsin devamlı itaat edilmesi beklenir. Ebeveynin seçtiği arkadaşları, kıyafetleri, sosyal çevresi vardır. Ceza olmazsa olmazıdır ebeveynin. Bunlar yapılanla orantısız ve ağırdır. Çocukta oluşturulan korku ortamından dolayı yalana meyillilik hali oluşmaktadır. Baskı altında olan çocuk küçümsemekten ve hesaba çekilmekten korkarak hayatında kendi yeteneklerini keşfetmekte zorlanmaktadır. Özgür bir birey olamamaktadır.

Aşırı koruyucu anne baba tutumu: Çocuğun sosyal gelişimini engelleyen, çocuk üzerine aşırı titreyen ebeveyn tutumudur. Çocuğa ben yanında olmazsam yapamazsın hissi vererek onun kişiliğinin gelişmesini engellemektedir.

Aşırı serbest anne baba tutumu: Çocukların hatalarına göz yuman, sınır koyamayan, aşırı sevgi gösteren hoşgörölü, ceza verilse dahi uygulamayan ebeveyn tutumudur.

Dengesiz ve tutarsız anne baba tutumu: ebeveyn bazen aşırı hoşgörölü bazen baskıcı cezalandırıcı tutum içerisindedir. Çocuk neyin iyi neyin kötü olduğuna karar veremez. Bugün evet diyen yarın hayır diyen bir ebeveyn karşısında çocuk ne yapacağına karar vermekte zorlanmaktadır.

Dengeli anne baba tutumu: Normal olan ve ideal olan tutumdur. Sevgi saygı temelinde oluşturulan, hoşgörölü, destekleyici güven verici bu tutumda yetişen çocuklar kendilerini ifade edebilen, vicdanlı, sorumluluk sahibi bireyler olmaktadır.

2.YÖNTEM

Çalışmamız, nicel araştırma yöntemlerinden ilişkisel tarama modeli kullanılarak anne baba tutumları ile kadınlardaki maneviyat arasındaki ilişkiyi tespit etmek amacıyla gerçekleştirilmiştir. İlişkisel tarama modeli, iki ya da ikiden fazla değişkenler arasında beraber varyasyonun varlığını ve düzeyini saptamayı amaçlayan modeldir (Karasar, 2012: 81).

2.1Çalışma Grubu

Çalışmamızı İstanbul ili Zeytinburnu ilçesinde Kur'an kurslarında İrtibat halinde olan ve eğitim gören 387 kadından oluşmaktadır. Çalışmaya katılanların yaş aralığını 18-65 yaş

kapsamaktadır. Katılımcılar, kolayda örnekleme yöntemi ile belirlenmiştir. Kolayda örnekleme yönteminin seçilmesindeki amaç, araştırmacının ulaşabileceği en yakın ve en kolay örneklem gurubu seçilerek araştırman pek çok yönden daha ekonomik olması hedeflenmiştir (Yıldırım ve Şimşek, 2011:113).

Elde edilen verilere göre, katılımcıların %86'sı evli ve %14'ü bekardır. Katılımcıların %61' her hangi bir işte çalışmadığını beyan etmiştir. Katılımcıların %69'u İstanbul dışında doğmuştur, %81' kendini dindar olarak algıladığını ifade etmiştir. Katılımcıların %43' ü 41 yaş ve üzerinde, %44'ü üniversite mezunu ve %86'sı orta gelir düzeyindedir.

2.2Veri Toplama Araçları

Çalışmada, veri toplamak amacı ile Turgay Şirin'in geliştirdiği Maneviyat Ölçeği ve Yıldız Kuzgun (1972) tarafından başlanılan daha sonra Jale Eldeleklioğlu tarafından genişletilen Ana Baba Tutumları Ölçeği kullanılmıştır. Çalışmanın demografik değişkenlerine ilişkin veriler, araştırmacı tarafından yedi sorudan oluşturulan kişisel bilgi formu ile toplanmıştır. Kişisel formu ile çalışmaya katılanların medeni durumları, çalışma durumları, doğum yerleri, dindarlık algıları, yaşları, eğitim durumları ve gelir düzeyleri tespit edilmiştir.

Çalışmada kullanılan Maneviyat ölçeği 5'li likert tipi bir ölçek olup 3 olumsuz 24 olumlu toplam 27 maddeden oluşmaktadır (Şirin, T. 2018:1292). Ana Baba tutumları ölçeği ise, İlk defa Türkiye'de anne baba tutumlarını ölçmek için araç geliştiren Kuzgun (1972)'un ölçeği geliştirilerek uygulanmıştır. Bireylerin çocukluk dönemlerine ilişkin algıladıkları ebeveyn tutumlarını değerlendirmek amacıyla geliştirilmiş bir ölçme aracıdır. Jale Eldeleklioğlu tarafından geliştirilen 40 maddelik ölçek kullanılmıştır. Bu değerlendirme işlemi, demokratik (15 madde), otoriter (10 madde), koruyucu/istekçi (15madde), şeklindeki üç boyuta ait maddelerden yola çıkılarak 5 basamaklı likert tipinde hazırlanmıştır (Eldeleklioğlu,J.1996:10).

2.3. Verilen Toplanması ve Analizi

Çalışmanın verileri, Sabahattin Zaim Üniversitesi Etik Kurulundan 30.11.2022 tarihli ve 2022/10 sayılı izin alınarak toplanmıştır. Ölçekler doldurulurken araştırmacı öğretilere gerekli açıklamaları yapmak üzere öğretilerin yanında bulunmuştur.

Ölçekler toplandıktan sonra araştırmacı tarafından incelenmiş ve bilgisayar ortamına aktarılacak eksik veya hatalı doldurulduğu tespit edilen 79 ölçek veri setinden çıkarılmıştır. Verileri analiz etmek için sosyal bilimler istatistik programı kullanılmıştır. Yapılan analizlerde, tanımlayıcı istatistikler (min.-maks. Puan, yüzde, frekans, ortalama ve standart sapma), normal dağılıma uygun olan verilerin ikili karşılaştırmaları için t-Testi, çoklu karşılaştırmalar için ANOVA; ilişki testleri için korelasyon testi yapılmıştır. Non- parametrik analizler için Kruskal-Wallis Testi yapılmıştır.

Ölçekler eşit aralıklı olduğu için aralık değerleri hesaplanmış ve 1.00-1.80 arası olan değerler *çok düşük*; 1.81- 2.60 arası olan değerler *düşük*; 2.61- 3.40 arası olan değerler *orta*; 3.41- 4.20 arası olan değerler *yüksek*; 4.21- 5.00 arası olan değerler *çok yüksek* olarak belirlenmiştir (Sönmez ve Alacapınar, 2016).

Analizlere başlamadan önce verilerin normal dağılım gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla verilen çarpıklık ve basıklık değerlerine bakılmıştır. Verilerin normalliğine ilişkin bilgiler, çarpıklık ve basıklık değerlerinin -2.0 ile +2.0 arasında olduğu belirlenmiştir. George ve Mallery (2010)'e göre verilerin normal dağılım gösterdiği varsayılmıştır. Veriler dağılımı normal dağılım gösterdiği için parametrik testler ile gerekli analizler yapılmıştır.

3.Bulgular ve Yorumlar

Katılımcıların demografik değişkenleri (yaş, eğitim durumu, gelir durumu, çalışma durumu, doğum yeri, medeni durumu ve dini bakımından öz değerlendirmeleri) ile maneviyat ölçeği ve anne baba tutumları ölçeği puan ortalamaları arasında fark olup olmadığına; maneviyat ölçeği puanları ile anne baba tutumları arasında ilişki olup olmadığına ilişkin bulgulara yer verilmiştir. Katılımcıların Maneviyat Ölçeği ve alt boyutları puanları düzeyleri Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1. Katılımcıların Maneviyat Ölçeği Puanları Düzeyi

Ölçek	n	(x)	Standart Sapma	Düzey
Maneviyat Ölçeği Toplam	308	4.31	0.36	Çok Yüksek
Manevi Başa Çıkma	308	4.58	0.48	Çok Yüksek
Aşkînlık	308	4.80	0.37	Çok Yüksek
Manevi Yaşantı	308	4.21	0.66	Çok Yüksek
Anlam Arayışı	308	4.58	0.49	Çok Yüksek
Manevi Hoşnutluk	308	3.72	0.85	Yüksek
Bağlantı	308	4.80	0.31	Çok Yüksek
Tabiatla Uyum	308	3.50	0.82	Yüksek

Tablo 1’deki verilere göre, katılımcıların maneviyat düzeylerinin çok yüksek ($x=4.31$) olduğu sonucu bulunmuştur. Alt boyut puanlarına bakıldığında ise, manevi hoşnutluk ve tabiatla uyum düzeylerinin yüksek, diğer alt boyutu puan düzeylerinin ise çok yüksek olduğu sonucu bulunmuştur.

Katılımcılar tarafından algılanan anne baba tutumları puanları düzeyleri Tablo-2’de verilmiştir.

Tablo-2 Katılımcılar Tarafından Algılanan Anne Baba Tutumları Düzeyi

Ölçek	n	(x)	Standart Sapma	Düzey
Demokratik Anne Baba	308	3.47	0.96	Yüksek
Koruyucu İstekçi Anne	308	2.47	0.77	Orta
Otoriter Anne Baba	308	2.37	0.82	Orta

Tablo 2'deki verilere göre, katılımcıların demokratik anne baba tutumu düzeylerinin yüksek ($x=3.47$), koruyucu istekçi anne baba tutumlarının orta ($x=2.47$) otoriter anne baba tutumlarının orta ($x=2.37$) düzeyde olduğu sonucu bulunmuştur.

Katılımcıların Maneviyat Ölçeği puanlarının katılımcıların medeni durumlarına göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan Bağımsız Örneklem t-Testi sonuçlarına göre, katılımcıların Maneviyat Ölçeği puanlarının katılımcıların medeni durumlarına göre anlamlı olarak farklılaştığı, evli olan bireylerin puan ortalamasının ($x=4.33$) bekar olan bireylerin puan ortalamasından ($x=4.19$) anlamlı olarak yüksek olduğu sonucu bulunmuştur. Ölçeğin alt boyutu puanlarına göre, manevi başa çıkma ($x_{evli}=4.60$; $x_{bekar}=4.44$), manevi yaşantı ($x_{evli}=4.24$; $x_{bekar}=3.99$) ve bağlantı ($x_{evli}=4.83$; $x_{bekar}=4.66$) boyutlarında katılımcıların puanlarının medeni duruma göre anlamlı olarak farklılaştığı, evli olan bireylerin puanlarının anlamlı bekar olan bireylerden daha yüksek olduğu sonucu bulunmuştur.

Katılımcıların Maneviyat Ölçeği puanlarının katılımcıların çalışma durumlarına göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan Bağımsız Örneklem t-Testi sonuçlarında katılımcıların Maneviyat Ölçeği ve alt boyutu puanlarının katılımcıların çalışma durumlarına göre anlamlı olarak farklılaşmadığı sonucu bulunmuştur.

Katılımcıların Maneviyat Ölçeği puanlarının katılımcıların doğum yerlerine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan Bağımsız Örneklem t-Testi sonuçlarına göre, katılımcıların Maneviyat Ölçeği ve alt boyutu puanlarının katılımcıların doğum yerlerine göre anlamlı olarak farklılaşmadığı sonucu bulunmuştur.

Katılımcıların Maneviyat Ölçeği puanlarının katılımcıların dindar olma algılarına göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan Bağımsız Örneklem t-Testi verilere göre, katılımcıların Maneviyat Ölçeği puanlarının katılımcıların dindar olma algılarına göre anlamlı olarak farklılaştığı, dindar olduğunu algılayan bireylerin puan ortalamasının ($x=4.36$) kendini biraz dindar olarak algılayan bireylerin puan ortalamasından ($x=4.12$) anlamlı olarak yüksek olduğu sonucu bulunmuştur. Ölçeğin alt boyutu puanlarına göre, manevi başa çıkma ($x_{dindar}=4.62$; $x_{biraz\ dindar}=4.41$), manevi yaşantı ($x_{dindar}=4.31$; $x_{biraz\ dindar}=3.77$), manevi hoşnutsuzluk ($x_{dindar}=3.79$; $x_{biraz\ dindar}=3.42$) ve bağlantı ($x_{dindar}=4.83$; $x_{biraz\ dindar}=4.70$) boyutlarında katılımcıların puanlarının dindar olma algılarına göre anlamlı olarak farklılaştığı, kendini dindar olarak algılayan bireylerin puanlarının anlamlı kendini biraz dindar olarak algılayan bireylerden daha yüksek olduğu sonucu bulunmuştur.

Katılımcıların Maneviyat Ölçeği puanlarının katılımcıların yaşlarına göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan Kruskal-Wallis sonuçlarına göre katılımcıların Maneviyat Ölçeği puanlarının katılımcıların yaşlarına göre anlamlı olarak farklılaştığı ($x^2=7.54$; $p<.001$) alt boyut puanlarında, manevi başa çıkma ($x^2=9.49$; $p<.001$), manevi yaşantı ($x^2=7.20$; $p<.001$) boyutu puanlarının katılımcıların yaşına göre anlamlı olarak farklılaştığı sonucu bulunmuştur.

Farkın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla Post-Hoc testlerinde Games-Howell Testi yapılmıştır. Yapılan Games-Howell testi sonucunda; Maneviyat Ölçeği puanlarının ve manevi başa çıkma alt boyutu puanlarının yaş grupları arasında anlamlı olarak farklılaşmadığı sonucu bulunmuştur. Ancak, 41 yaş ve üzerindeki katılımcıların manevi yaşantı boyutu puanları ortalamasının (4.40) 26-40 yaşları arasındaki katılımcıların manevi yaşantı boyutu puanları ortalamasının (4.20) anlamlı olarak daha yüksek olduğu sonucu bulunmuştur.

Katılımcıların Maneviyat Ölçeği puanlarının katılımcıların eğitim düzeylerine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan ANOVA sonuçlarına göre, katılımcıların Maneviyat Ölçeği puanlarının katılımcıların eğitim durumlarına göre anlamlı olarak

farklılaşmadığı sonucu bulunmuştur. Alt boyut puanlarında, manevi yaşantı ($x^2= 7.20$; $p<.001$) ve bağlantı ($x^2= 7.20$; $p<.001$) boyutu puanlarının katılımcıların eğitim düzeylerine göre anlamlı olarak farklılaştığı sonucu bulunmuştur. Diğer alt boyutu puan ortalamalarının katılımcıların eğitim düzeylerine göre anlamlı olarak farklılaşmadığı sonucu bulunmuştur.

Farkın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla Post-Hoc testlerinde Tukey Testi yapılmıştır. Yapılan Tukey testi sonucunda ve manevi yaşantı alt boyutu puanlarının yaş grupları arasında anlamlı olarak farklılaşmadığı sonucu bulunmuştur. Ancak ilköğretim mezunu bireylerin bağlantı alt boyutu puanlarının (4.86) üniversite mezunu bireylerin puan ortalamasından (4.75) anlamlı olarak yüksek olduğu sonucu bulunmuştur.

Katılımcıların Maneviyat Ölçeği puanlarının katılımcıların gelir düzeylerine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan Kruskal-Wallis sonuçları verilere göre, katılımcıların Maneviyat Ölçeği ve alt boyutu puanlarının katılımcıların gelir düzeylerine göre anlamlı olarak farklılaşmadığı sonucu bulunmuştur.

Katılımcıların Anne Baba Tutumları Ölçeği puanlarının katılımcıların medeni durumlarına göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan Bağımsız Örneklem t-Testi sonuçlarına göre katılımcıların Anne Baba Tutumları Ölçeği ve alt boyutu puanlarının katılımcıların medeni durumlarına göre anlamlı olarak farklılaşmadığı sonucu bulunmuştur.

Katılımcıların Anne Baba Tutumları Ölçeği puanlarının katılımcıların çalışma durumlarına göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan Bağımsız Örneklem t-Testi sonuçlarına göre, katılımcıların Anne Baba Tutumları Ölçeği ve alt boyutu puanlarının katılımcıların çalışma durumlarına göre anlamlı olarak farklılaşmadığı sonucu bulunmuştur.

Katılımcıların Anne Baba Tutumları Ölçeği puanlarının katılımcıların doğdukları yere göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan Bağımsız Örneklem t-Testi sonuçlarına göre, katılımcıların Anne Baba Tutumları Ölçeği ve alt boyutu puanlarının katılımcıların doğdukları yere göre anlamlı olarak farklılaşmadığı sonucu bulunmuştur.

Katılımcıların Anne Baba Tutumları Ölçeği puanlarının katılımcıların dindar olma algılarına göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan Bağımsız Örneklem t-Testi sonuçlarına göre, katılımcıların Demokratik Anne Baba Tutumları puan ortalamalarının dindar olma algılarına göre anlamlı olarak farklılaştığı; kendini dindar olarak algılayan katılımcıların Demokratik Anne Baba Tutumları puan ortalamasının ($x=3.56$) kendini biraz dindar olarak algılayan katılımcıların Demokratik Anne Baba Tutumları puan ortalamasından ($x= 3.08$) anlamlı olarak yüksek olduğu sonucu bulunmuştur.

Katılımcıların Otoriter Anne Baba Tutumları puan ortalamalarının dindar olma algılarına göre anlamlı olarak farklılaştığı; kendini biraz dindar olarak algılayan katılımcıların Otoriter Anne Baba Tutumları puan ortalamasının ($x=2.60$) kendini dindar olarak algılayan katılımcıların Demokratik Anne Baba Tutumları puan ortalamasından ($x= 2.31$) anlamlı olarak yüksek olduğu sonucu bulunmuştur.

Katılımcıların Anne Baba Tutumları Ölçeği puanlarının katılımcıların yaşına göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan Kruskal-Wallis Testi sonuçları verilerine göre, katılımcıların Demokratik Anne Baba Tutumları Ölçeği puanlarının katılımcıların yaşlarına göre anlamlı olarak farklılaştığı ($x^2= 8.33$; $p<.001$) sonucu bulunmuştur.

Farkın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla Post-Hoc testlerinde Games-Howell Testi yapılmıştır. Yapılan Games-Howell testi sonucunda; 18-25 yaş aralığındaki katılımcıların Demokratik Anne Baba Tutumları Ölçeği puanlarının (4.00) 26- 40

yaş aralığındaki (3.53) ile 41 yaş ve üzeri (3.57) katılımcıların Demokratik Anne Baba Tutumları Ölçeği puanlarından anlamlı olarak daha yüksek olduğu sonucu elde edilmiştir.

Katılımcıların Anne Baba Tutumları Ölçeği puanlarının katılımcıların eğitim durumlarına göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan ANOVA sonuçlarına göre, katılımcıların Koruyucu İstekçi Anne Baba Tutumları Ölçeği puanları ortalamasının katılımcıların eğitim durumlarına göre anlamlı olarak farklılaştığı ($F= 9.84$; $p<.001$) sonucu bulunmuştur.

Farkın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla Post-Hoc testlerinde Tukey Testi yapılmıştır. Yapılan Tukey testi sonucunda; İlköğretim mezunu katılımcıların Koruyucu İstekçi Anne Baba Tutumları Ölçeği puanlarının ($x=2.74$) lise mezunu ($x=2.39$) ile üniversite mezunu ($x=2.31$) katılımcıların Koruyucu İstekçi Anne Baba Tutumları Ölçeği puanlarından anlamlı olarak daha yüksek olduğu sonucu bulunmuştur.

Katılımcıların Anne Baba Tutumları Ölçeği puanlarının katılımcıların eğitim durumlarına göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan Kruskal-Wallis sonuçlarına göre, katılımcıların Koruyucu İstekçi Anne Baba Tutumları Ölçeği puanlarının ($x^2= 13.40$; $p<.001$) ve Otoriter Anne Baba Tutumu puanlarının ($x^2= 15.88$; $p<.001$) katılımcıların gelir düzeylerine göre anlamlı olarak farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır.

Farkın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla Post-Hoc testlerinde Games-Howell Testi yapılmıştır. Yapılan Games-Howell testi sonucunda; düşük gelir düzeyinde olan katılımcıların Koruyucu İstekçi Anne Baba Tutumları Ölçeği puanlarının (2.87) orta gelir düzeyinde olan (2.40) ile yüksek gelir düzeyinde olan (1.93) katılımcıların Koruyucu İstekçi Anne Baba Tutumları Ölçeği puanlarından anlamlı olarak daha yüksek olduğu sonucu bulunmuştur. Aynı şekilde, düşük gelir düzeyinde olan katılımcıların Otoriter Anne Baba Tutumları Ölçeği puanlarının (3.00) orta gelir düzeyinde olan (2.30) ile yüksek gelir düzeyinde olan (1.50) katılımcıların Otoriter Anne Baba Tutumları Ölçeği puanlarından anlamlı olarak daha yüksek olduğu sonucu bulunmuştur.

Katılımcıların Maneviyat Ölçeği ve alt boyutları puan ortalaması ile Anne Baba Tutumları Ölçeği boyutları puan ortalaması arasındaki Pearson korelasyon sonuçlarına ilişkin veriler Tablo-3'te verilmiştir.

Tablo 3'deki verilere göre, katılımcıların Maneviyat Ölçeği puan ortalamasının Demokratik Anne Baba Tutumları puan ortalaması ile pozitif yönlü düşük düzeyde ($r=.24$; $p<.001$), Koruyucu İstekçi Anne Baba Tutumları puan ortalaması ile negatif yönlü düşük düzeyde ($r= -.16$; $p<.001$), Otoriter Anne Baba Tutumları puan ortalaması ile negatif yönlü düşük düzeyde ($r= -.18$; $p<.001$) ilişki olduğu sonucu bulunmuştur.

Tablo-3. Katılımcıların Maneviyat Ölçeği ve Alt Boyutları Puan Ortalaması ile Anne Baba Tutumları Ölçeği Boyutları Puan Ortalaması Arasındaki İlişki

Ölçekler	Demokratik Anne Baba Tutumu	Koruyucu İstekçi Anne Baba Tutumu	Otoriter Anne Baba Tutumu
Maneviyyat Ölçeği Toplam	.24***	-.16**	-.18**
Manevi Başa Çıkma	.19***	-.13*	-.15**
Aşkınlık	-.00	-.00	.02

Manevi Yaşantı	.15*	-.09	-.07
Anlam Arayışı	-.00	.02	.04
Manevi Hoşnutluk	.28***	-.27***	-.35***
Bağlantı	.17**	-.04	-.09
Tabiatla Uyum	.12*	-.00	.02
p < .05, ** p < .01, *** p < .001			

Katılımcıların Maneviyat Ölçeği manevi başa çıkma alt boyutu puan ortalamasının Demokratik Anne Baba Tutumları puan ortalaması ile pozitif yönlü düşük düzeyde ($r=.19$; $p<.001$), Koruyucu İstekçi Anne Baba Tutumları puan ortalaması ile negatif yönlü düşük düzeyde ($r= -.13$; $p<.05$), Otoriter Anne Baba Tutumları puan ortalaması ile negatif yönlü düşük düzeyde ($r= -.15$; $p<.01$) ilişki olduğu sonucu bulunmuştur.

Katılımcıların Maneviyat Ölçeği manevi yaşantı alt boyutu puan ortalamasının Demokratik Anne Baba Tutumları puan ortalaması ile pozitif yönlü düşük düzeyde ($r=.15$; $p<.001$) ilişki olduğu sonucu bulunmuştur.

Katılımcıların Maneviyat Ölçeği manevi hoşnutluk alt boyutu puan ortalamasının Demokratik Anne Baba Tutumları puan ortalaması ile pozitif yönlü düşük düzeyde ($r=.28$; $p<.001$), Koruyucu İstekçi Anne Baba Tutumları puan ortalaması ile negatif yönlü düşük düzeyde ($r= -.27$; $p<.001$), Otoriter Anne Baba Tutumları puan ortalaması ile negatif yönlü orta düzeyde ($r= -.35$; $p<.001$) ilişki olduğu sonucu bulunmuştur.

Katılımcıların Maneviyat Ölçeği bağlantı alt boyutu puan ortalamasının Demokratik Anne Baba Tutumları puan ortalaması ile pozitif yönlü düşük düzeyde ilişki olduğu sonucu bulunmuştur.

Katılımcıların Maneviyat Ölçeği manevi tabiatla uyum alt boyutu puan ortalamasının Demokratik Anne Baba Tutumları puan ortalaması ile pozitif yönlü düşük düzeyde ilişki olduğu sonucu bulunmuştur.

4.Tartışma ve Sonuç

Bu çalışmada 2022-2023 Kur'an Kurslarıyla irtibat halinde olan, öğrenim gören kadınların manevi yönelimleri ile ebeveyn tutumları arasındaki ilişki incelenmiştir. Maneviyat ölçeği ve Ana baba tutumları ölçeği olarak iki ölçek kullanılmıştır.

Çalışmanın problem cümlesi Kadınlarda maneviyat ve ebeveyn tutumları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır? olarak belirlenmiştir. Yapılan çalışmada pozitif yönlü düşük düzey bir ilişki olduğu tespit edilmiştir.

Alt Problem 1: Kadınlarda maneviyat durumları ile demografik değişkenler (yaş, gelir düzeyi, eğitim durumu, kendini dini bakımdan nasıl gördüğü, medeni durumu, iş durumu, doğum yeri,) arasında anlamlı bir ilişki var mıdır? Sorusunun cevabı olarak;

Katılımcıların maneviyat düzeylerinin çok yüksek olduğu sonucu bulunmuştur. Alt boyut puanlarına bakıldığında ise, manevi hoşnutluk ve tabiatla uyum düzeylerinin yüksek, diğer alt boyutu puan düzeylerinin ise çok yüksek olduğu sonucu görülmüştür. Maneviyatın medeni hale göre evli olanların bekarlara nispetle anlamlı düzeyde yüksek olduğu müşahade edilmiştir. Maneviyatı Çalışma durumlarının, doğum yerinin, gelir düzeylerinin anlamlı ölçüde fark oluşturmadığı gözlenmiştir. Katılımcıların dindar olma algılarına göre anlamlı olarak farklılaştığı, kendini dindar olarak algılayan bireylerin puanlarının, kendini biraz dindar olarak

algılayan bireylerden daha yüksek olduğu sonucu bulunmuştur. Katılımcıların Manevi yönelimleri yaşlarına göre anlamlı olarak farklılaştığı alt boyut puanlarında, manevi başa çıkma, manevi yaşantı boyutunun yaşa göre anlamlı olarak farklılaştığı sonucu bulunmuştur. Bu farklılaşmanın Maneviyat Ölçeği puanları ile manevi başa çıkma alt boyutu puanları arasında olmadığını ancak, 41 yaş ve üzerindeki katılımcıların manevi yaşantı boyutunun, 26-40 yaşları arasındaki katılımcıların manevi yaşantı boyutlarına oranla anlamlı olarak daha yüksek olduğu sonucu bulunmuştur. Eğitim düzeylerine göre anlamlı bir farklılaşma olmadığı fakat Alt boyut puanlarında, manevi yaşantı ve bağlantı boyutu puanlarının katılımcıların eğitim düzeylerine göre anlamlı olarak farklılaştığı sonucu bulunmuştur. Bu farkın yaşla irtibatlı olmadığı ancak ilkökul mezunlarının üniversite mezunlarına göre daha anlamlı olarak yüksek olduğu ortaya çıkmıştır. Diğer alt boyutlarda ise anlamlı olarak farklılaşmadığı gözlemlenmiştir. Uysal (2006:147)'ın yaptığı çalışmada "Tahsil yükseldikçe dinselilik anlayışında ve onu hayata geçirmede davranış boyutunda düşüş yaşandığı gözlemlenmiştir. Tahsil arttıkça modern düşünce zihniyetini benimseme artar." ifadesiyle örtüşmektedir bu sonuç. Dinin etkisini en çok hisseden ilkökul ,en az hisseden üniversite mezunları olmuştur.

Alt Problem 2: Ebeveyn tutumları ile demografik değişkenler (yaş, gelir düzeyi, eğitim durumu, kendini dini bakımdan nasıl gördüğü, medeni durumu, iş durumu, doğum yeri,) arasında anlamlı bir ilişki var mıdır? Sorusuna cevap olarak ise şunlar söylenebilir;

Katılımcılarda demokratik anne baba tutumlarının yüksek çıktığı, koruyucu-istekçi ve otoriter anne baba tutumlarının orta düzeyde kaldığı görülmektedir. medeni durumlarına göre anlamlı olarak farklılaşmadığı sonucu bulunmuştur çalışma durumlarına göre farklılaşp farklılaşmadığını, doğdukları yere göre anlamlı olarak farklılaşmadığı, katılımcıların dindar olma algılarına göre ebeveynleri Demokratik Anne Baba Tutumuna sahip olanların dindar olma algılarının anlamlı olarak farklılaştığı; kendini dindar olarak algılayan katılımcıların , kendini biraz dindar olarak algılayan katılımcıların Demokratik Anne Baba Tutumlarından anlamlı olarak yüksek olduğu sonucu bulunmuştur. Buna göre demokratik anne baba tutumuna sahip kadınların dindarlık düzeyi diğer ebeveyn tutumlarına sahip kadınlardan daha yüksek. Katılımcıların Otoriter Anne Baba Tutumları dindar olma algılarına göre anlamlı olarak farklılaştığı; kendini biraz dindar olarak algılayan katılımcıların Otoriter Anne Baba Tutumları, kendini dindar olarak algılayan katılımcıların Demokratik Anne Baba Tutumlarından anlamlı olarak yüksek olduğu sonucu bulunmuştur. Demokratik Anne Baba Tutumları Ölçeği puanlarının katılımcıların yaşlarına göre anlamlı olarak farklılaştığı, 18-25 yaş aralığındaki katılımcıların Demokratik Anne Baba Tutumları Ölçeği puanlarının 26- 40 yaş aralığındaki ile 41 yaş ve üzeri katılımcıların Demokratik Anne Baba Tutumları Ölçeği puanlarından anlamlı olarak daha yüksek olduğu sonucu bulunmuştur. Buna göre yeni nesli yetiştiren ebeveynlerin tutum olarak demokratik tutumu benimsediğini ifade edebiliriz.

Katılımcıların anne baba tutumlarının eğitim düzeyine göre ele alındığında Koruyucu İstekçi Anne Baba Tutumları Ölçeği puanları ortalamasının katılımcıların eğitim durumlarına göre anlamlı olarak farklılaştığı İlköğretim mezunu katılımcıların, Koruyucu İstekçi Anne Baba Tutumları Ölçeği lise mezunu ile üniversite mezunu katılımcıların Koruyucu İstekçi Anne Baba Tutumları Ölçeği puanlarından anlamlı olarak daha yüksek olduğu sonucu bulunmuştur. Burada mezuniyet değıştikçe anne baba tutumlarının da değıştiğı ifade edilebilir.

Katılımcıların Koruyucu İstekçi Anne Baba Tutumları Ölçeği puanlarının ve Otoriter Anne Baba Tutumu puanlarının katılımcıların gelir düzeylerine göre anlamlı olarak farklılaştığı sonucu bulunmuştur. Düşük gelir düzeyinde olan katılımcıların Koruyucu İstekçi Anne Baba Tutumları Ölçeği puanlarının ile otoriter Anne Baba Tutumları ölçek puanlarının orta gelir düzeyinde olan ile yüksek gelir düzeyinde olan katılımcıların Koruyucu İstekçi Anne Baba

Tutumları Ölçeği ile Otoriter Anne Baba Tutumları Ölçeği puanlarından anlamlı olarak daha yüksek olduğu sonucu bulunmuştur.

Alt Problem 3: Maneviyat durumları ile Anne baba tutumları arasında bir ilişki(korelasyon) var mıdır? Sorusunun cevabı olarak;

Katılımcıların Maneviyat Ölçeği puan ortalamasının Demokratik Anne Baba Tutumları puan ortalaması ile pozitif yönlü düşük düzeyde, Koruyucu İstekçi Anne Baba Tutumları puan ortalaması ile negatif yönlü düşük düzeyde, Otoriter Anne Baba Tutumları puan ortalaması ile negatif yönlü düşük düzeyde ilişki olduğu sonucu bulunmuştur.

Katılımcıların Maneviyat Ölçeği manevi başa çıkma alt boyutu puan ortalamasının Demokratik Anne Baba Tutumları puan ortalaması ile pozitif yönlü düşük düzeyde, Koruyucu İstekçi Anne Baba Tutumları puan ortalaması ile negatif yönlü düşük düzeyde, Otoriter Anne Baba Tutumları puan ortalaması ile negatif yönlü düşük düzeyde, ilişki olduğu sonucu bulunmuştur.

Katılımcıların Maneviyat Ölçeği manevi yaşantı alt boyutu puan ortalamasının Demokratik Anne Baba Tutumları puan ortalaması ile pozitif yönlü düşük düzeyde, ilişki olduğu sonucu bulunmuştur.

Katılımcıların Maneviyat Ölçeği manevi hoşnutluk alt boyutu puan ortalamasının Demokratik Anne Baba Tutumları puan ortalaması ile pozitif yönlü düşük düzeyde, Koruyucu İstekçi Anne Baba Tutumları puan ortalaması ile negatif yönlü düşük düzeyde, Otoriter Anne Baba Tutumları puan ortalaması ile negatif yönlü orta düzeyde, ilişki olduğu sonucu bulunmuştur.

Katılımcıların Maneviyat Ölçeği bağlantı alt boyutu puan ortalamasının Demokratik Anne Baba Tutumları puan ortalaması ile pozitif yönlü düşük düzeyde, ilişki olduğu sonucu bulunmuştur.

Katılımcıların Maneviyat Ölçeği manevi tabiatla uyum alt boyutu puan ortalamasının Demokratik Anne Baba Tutumları puan ortalaması ile pozitif yönlü düşük düzeyde ilişki olduğu sonucu bulunmuştur. Bu sonuçlara göre kadınlarda ki manevi yönelimin Koruyucu İstekçi anne baba tutumları ile Otoriter anne Baba Tutumları arasında ters ilişki olduğu ifade edilebilir.

Öneriler

İnsanın dünyaya gelişine vesile olan anne babalarımızın hayatlarımızın her anına etki ettiklerini gözlemleyebilmekteyiz. Müslüman bireyler olarak maneviyatın önemine vurgu yaparken, bu maneviyatın temelini atıldığı aile hayatlarımızın değerli olduğunun farkına varabilmeliyiz. Anne Baba olarak bize emanet edilen çocukların ilerde yetişkin birer birey olduklarında din ile aralarına mesafe koymalarına sebep olmamalıyız. Bundan dolayı anne babaların sorumlulukları artmaktadır. Çalışmamızda Demokratik tutumda yetişen bireylerin maneviyatları arasındaki pozitif ilişki bize gösteriyor ki sevgi, şefkat ve ilgi maneviyat için de olumlu olabilmektedir. Günümüzde çocukların maneviyattan uzak kaldığı düşünüldüğünde demokratik tutumlardan ziyade, koruyucu-istekçi, otoriter tutumlarla büyütüldüğü düşünülebilir. Bundan dolayı sonraki çalışmalarda suça karışanların ailelerinde etkili olan tutumlar üzerinde durulabilir. Çalışmada dikkat çeken bir diğer husus eğitim seviyesi ile maneviyat durumunun değişmesi olmuştur. Bu durumu etkileyen şartlar başka bir çalışmanın konusu olabilir. Yaş faktörünün maneviyatı yaşamada etkili olduğu görülmüştü, yaşla beraber maneviyatı etkileyen unsurlar da çalışma konusu yapılabilir. Aynı zamanda yeni nesil anne baba tutumları ile bir önceki neslin anne baba tutumlarındaki değişim maneviyatı etkileyip etkilemediği de incelenebilir.

Kaynakça/Bibliography

(<https://www.sozluk.gov.tr>,2023)

- Aydın, A. R. (2004). Din ve Psikoloji İlişkisi Üzerine. *Dinbilimleri Akademik Araştırma Dergisi*, 4(1), 15–29.
- Aydın, M. (2005). *Ailede Çocuğun Ahlak Eğitimi*, İstanbul, Dem yayınları
- Baltaş, A., Baltas, Z., Aydoğmuş, K., Oktay, A., Yavuzer, H., Navaro, L. ve Güngörmüş, O. (2011). *Ana-baba okulu*. Remzi Kitabevi.
- Cambridge Dictionary, (2023).<https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/spirituality> (E.T.22.10.2023)
- Canatan, K. ve Yıldırım, E. (2011). *Aile Sosyolojisi*. İstanbul: Açılım Kitap Yayınları
- Eldeleklioğlu, J. (1996:10). *Türk psikoloji rehberlik ve danışma*, c.2, s.11
- Evirgen, N. (2010). *Aile içi Örüntülerin Çocukların Alguları Açısından incelenmesi*, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Psikoloji (Uygulamalı Psikoloji) Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Ankara
- George, D., & Mallery, M. (2010). SPSS for Windows Step by Step: A Simple Guide and Reference, 17.0 update (10a ed.) Boston: Pearson
- Gürsu, O. (2022). *Manevi danışmanlar için kılavuz*, İstanbul, Çamlıca yayınları
- Jung, C. G. (1998). *Psikoloji ve Din*. (R. Karabey, Çev.), Okyanus Yayınları
- Karasar, N. (2012). *Bilimsel araştırma yöntemi*, 23. basım, Nobel yayınları
- Kaya, M. (1997). Ailede Anne-Baba Tutumlarının Çocuğun Kişilik ve Benlik Gelişimindeki Rolü. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 9(9), 193–204.
- Kulaksızoğlu, A. (2015). *Ergenlik Psikolojisi*, Remzi kitabevi
- Mesleki Yeterlik Kurumu, (2019). Manevi Danışman Ulusal Meslek Standardı, Seviye 6. Referans Kodu/ 19UMS0728-6. <http://www.myk.gov.tr>
- Müftüler, H. G. (2016). Modernleşme sürecinde yaşlılık açısından Kurumsallaşma Ve maneviyat. Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Sayar, K. (2021). *Hüzün Hastalığı*. Kapı Yayınları
- Şirin, T. (2018). Maneviyat Ölçeği'nin Geliştirilmesi: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. *Journal of Turkish Studies*, 13(18), 1283–1309. doi:10.7827/turkishstudies.13996
- Şirin, Turgay (2018) Maneviyat Ölçeği'nin Geliştirilmesi: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. *Turkish Studies - International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, Volume 13/18, Summer 2018.
- Tarhan, N. (2018). *Son Sığınak Aile*. Nesil Yayın Sönmez, V., Alacapınar, F. (2016). *Örneklendirilmiş Bilimsel Araştırma yöntemleri*. Anı yayıncılık
- Uysal, V. (2006), *Türkiyede dindarlık ve kadın*, Dem yayınları
- Yavuzer, H. (2003). *Çocuk Psikolojisi*, Remzi Kitabevi.
- Yıldırım, Ş.-Şimşek, H. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin yayınları